

Ayutthaya

A Bangkoktól nem messze északra található városka fantasztikus történelme, közelsége és könnyű elérhetősége miatt minden turistaprogramban szerepel. Nap mint nap hatalmas buszok ontik magukból a villámlatogatásra érkező utazókat, akik kátoztatnak a romos utcákban, felülnek egy elefant hátára, majd szép emlékekkel távoznak, holott a - szerintem - legizgalmasabb kiállításra nem is jutottak el.

Ayutthaya ma csak egy város, am valamikor egy kisebb birodalomnak volt a nevadoja. Korszakot és építészeti stílust is elneveztek róla. A XIV. század közepétől negyven évig a thai nemzet önrendelkezésének központja volt.

A városba érve nagyon rövid idő alatt fogalmat alkothatunk arról, hogy micsoda gazdagság lehetett itt egykoron. Gyakorlatilag a folyók által körülrlet, teljes belvárosi rész palotákból és templomokból állt - az egykorú leírások szerint fényes nappal is 3 mérföldrel látszott az arannyal bevont tetők és falak vakító csillogása.

A központi terület épületeinek egy része ma is áll, némelyiket használják is, de a legtöbbit az idő és a többször beprobalkozó burmai hadsereg módszeresen elpusztították. Helyükön hatalmas parkok terülnek el, amelyeket itt-ott tetszhalott állapotban lévő templomromok szegélyeznek. Megkapó hangulata van a saját maga skanzenjeve alakult Ayutthayanak, a nagy kiterjedésű helyen a sok turista sem zavarja egymást, tehát bölcs döntés idejenniük. Mi azonban többre vagyunk.

Keleti irányban atkelünk a városközpontot körülrletelő folyón, majd délnek tartunk. A gyalogos megoldás a homersekretek tekintettel egy kicsit extrém ugyan, de meg úgy sincs messze a célpontunk. Biciklivel viszont egy negyed óra alatt ott lehetünk a Japan Faluban.

A megtevesztően elkeresztelt hely valójában a hangzatos név Kulturális Tanulmányi Központ kihelyezett részlege, amelyet Japán pénzéből építettek az egykori ayutthayai japán település helyén. Kis kiállításnak ad otthont, amely az ayutthayai királyság külföldi országokkal és kereskedelmi társaságokkal fenntartott kapcsolatait eleveníti fel.

Helyben vagyunk.

Akinek nem futott már össze a nyelv szájában, annak érdemes meggondolnia, hogy esetleg hanyagolja a cikk hátralevő részét, mert a továbbiakban kizárólag erről lesz szó. En ugyanis elég-halok az efféle történelmi csemegekert.

Ayutthaya jó időben és jó helyen jött a világra, hogy a meglevő kereskedelmi útvonalak megsapólasából és azokra építve igen hamar rettenetesen megszédje magát. A gazdagság és az üzlet mágnesként vonzotta az embereket közel s távolról egyaránt. Egy 1685-ből származó adat szerint egymillióan éltek a városban - azaz kétszer annyian, mint akkoriban Londonban.

Raadásul a civil lakosság legnagyobb része nem hazakban, hanem a várost keresztbe-kasul átszóvó csatornákon, lakohajókban élt. Emlékezzünk rá, a földterület legnagyobb részét paloták és templomok, továbbá a bazarok foglalták el. Szívesen megnéztem volna az akkori városképet!

A birodalom letezésének java ideje alatt nyitott külpolitikát folytatott. Nemcsak jó kapcsolatokat ápolt a távoli hatalmakkal és kereskedőkkel, hanem sokszor miniszteri rangban is alkalmazott külföldieket. Például a kiváló Narai király legfőbb tanácsadója egy görög kereskedő volt, a testősege pedig japán samurájokból állt.

Ahogy az a középkori Keleten történni szokott, az európaiak közül elsőként a portugálok jelentek meg a színen. A malaj Melakot frissen leigázó különítmény szoftos kereskedelmi jogokat kapott jutalmul. Hamarosan követték őket a spanyolok, a hollandok, a franciák, az angolok, de meg a dánok is.

A thaik pedig mindenkit mosolyogva fogadtak, és gondosan ügyeltek arra, hogy az egyes hatalmakat időnként kijátsszak egymás ellen - a nagy rutinjukban meg az is előfordult, hogy a portugál dominikánus és szintén portugál

jezsuita csapatot is sikerült egymásnak ugrasztani.

Kulfoldiek persze nemcsak Europabol érkeztek, sot. A kínaiaktól kezdve a khmerekén és laokon át a perzsakig és a japánokig, no meg a sok indonez és indiai helyi érdeku államocskáig összesen több mint ötven idegen állam képviseltette magát Ayutthayaban. 1608-ban pedig a helyi uralkodo is elérkezettnek látta az idot, hogy nagykövetséget hozzon létre Europaban. Az első thai delegáció Hagában telepedett le. Ezen felül küldöttseg járt a versaillesi tukorteremben, és más európai hatalmak uralkodóinál is.

Az Ayutthayaban letelepedo kulfoldiek létrehoztak saját kis településeiket is, és sokféle írásos feljegyzést hagytak maguk után. A kis kiállítás anyagát mintha a nemzeti sztereotípiák alapján állították volna össze.

A hollandok térképei halálpontosak, és hideg tárgyszerűséggel csak a gazdasági vagy katonai szempontból érdekes helyeket, no meg a vetélytársak telephelyeit jelölik. A japánok csapnivaló navigációs rajzokkal operáltak, viszont gyöngybetükkel hagytak hátra a különféle shogunok által kiadott formális felhatalmazásokat és igazolásokat.

A kínaiaknál semmi faxni, csak az üzlet számít: leltárcédulák és arulisták sorakoznak egymás után. Az angolok udvariasan cirkalmas kormondatokkal ecsetelik a kiállított levelükben, hogy miért veszítették el az egyik kereskedelmi telepüket.

A franciák pedig, bár alapvetően elbuktak nagyra toro terveiket - a kereskedelem mellett ok szerettek volna keresztényesre téríteni a thai uralkodót és vele együtt az egész birodalmat - olyan stílusosan elegáns és gyönyörűen díszített iratokat és pontatlan térképeket hagytak maguk után, amelyeket tolnak el is varunk.

A dicso korszak egyszer csak váratlanul véget ért. Ayutthaya új uralkodója bezárkózást hirdetett meg, és hazaküldte a kulföldieket. A legközelebbi sikeres nyitást csak jóval később, Ayutthaya burmaiak általi elpusztítása után, immáron Bangkokból vezényelte le Mongkut király, az Anna és a király uralkodója, valamint meg inkább a filmben is megjelent kiskirály - a jelenlegi Bhumiból király nagypapája -, aki Chulalongkorn illetve V. Rama néven követte apját a trónon, és ügyes külpolitikájával örökre megmentette Thaiföldet a gyarmati sorstól.

Nagyságára mi sem jellemzőbb, mint hogy a XIX. század végén, abszolút elsőként a thai uralkodók közül, Magyarországra is eljutott. (forrás: kispad.hu)